

Til anmeldelse / omtale

*Den første roman på dansk fra Indonesien,
verdens folkerigeste muslimske land*

Vejen uden ende. Af Mochtar Lubis

*Oversat fra indonesisk af Lisbeth Littrup og Vagn Plenge.
Forlaget Hjulet. 148 s. 198,00 kr.*

For henvend 40 år siden læste jeg det sidste kapitel af denne roman, som var med i antologien *Litteratur om Asien* (1972), oversat fra engelsk. Det gjorde så stort et indtryk på mig at jeg læste hele romanen på engelsk. Jeg kunne umiddelbart indleve mig i hovedpersonens dilemma, fanget mellem kravet om deltagelse i befrielseskampen mod Holland og hans store frygt, og jeg tænkte at sådan måtte det også have været for nogle af de danske frihedskæmpere under besættelsen - såvel som for mange mennesker i undertrykte og besatte lande hvor som helst og når som helst. Siden har jeg ønsket at udgive bogen på dansk, så det er et gammelt og stort ønske der nu er opfyldt.

Forfatteren, **Mochtar Lubis**, traf jeg første gang da jeg besøgte ham i Jakarta i 1973. Jeg skulle komme tidligt om morgenen, for han havde "en aftale" med politiet resten af dagen.

Som en aktiv og ubestikkelig forkæmper for demokrati og menneskerettigheder havde Lubis været i først husarrest og derpå fængsel i årene 1956-1966, under Indonesiens første præsident, Sukarno, og også efterfølgeren, general Suharto, holdt godt øje med ham; i 1975 var han atter fængslet i nogle måneder. Lubis var især indflydelsesrig som udgiver og redaktør af det førende dagblad *Indonesia Raya* - når det ikke var lukket af regimet - og det litterære magasin *Horison*. Han mestrede engelsk, hollandsk, fransk, spansk, tysk og japansk. Hans medlemskab af Det Internationale Presseinstitut (IPI), Den Internationale Sammenslutning for Kulturel Frihed i Paris og 1977-1979 af UNESCOs Commission for the Study of Communication Problems vidner om hans store internationale engagement. I 1958 tildeltes han Magsaysay-prisen, kaldet "Asiens nobelpris", for *Journalism, Literature, and the Creative Communication Arts*, i 1967 fik han World Association of Newspapers' *Golden Pen of Freedom Award*, og i 2000 blev han af IPI udnævnt til en af 50 *World Press Freedom Heroes* fra de foregående 50 år. Lubis har også modtaget mange litterære priser for sine novellesamlinger og romaner.

Af Lubis' mange noveller findes en på dansk i antologien *Ansigter: Sydøstasien fortæller* (Hjulet, 2007), sammen med tre andre noveller fra Indonesien - foruden næsten 30 noveller fra de øvrige ni lande i Sydøstasien.

Vejen uden ende (*Jalan tak ada ujung*), som udkom i 1952, var ikke Mochtar Lubis' første bog, men den blev hans gennembrud som forfatter og genoptrykkes til stadighed. Den er en fortælling om et menneskes kamp for at nå frem til sig selv og overvinde det menneskelige grundvilkår som angsten er. Den frygtsomme lærer Isa drages ind i modstandskampen, alene fordi han ikke tør sige nej. Mens hans ven, den unge, revolutionære Hazil, er en modig idealist, hjemsøges Isa af en konstant angst Da Isa blev impotent kort efter sit bryllup, trak hans kone sig tilbage fra ham, og hun og Hazil tiltrækkes nu af hinanden, men heller ikke dét får ham til at tage sin skæbne i egne hænder. Først efter en sabotageaktion indser han at angsten er et menneskeligt grundvilkår og vover at se den i øjnene. Fortællingen idealiserer ikke revolutionens forløb, men viser både storheden i idealerne bag revolutionen og grusomhederne i kampen. Desuden skildrer Mochtar Lubis det kaos befolkningen lever med og lider under, og de valg de stilles over for.